

ועדה לחנוך ותרבות

ישיבה ה', שהתקיימה ביום יט' אייר תש"ט

(18.5.49) בשעה 10 לפה"צ.

- | | |
|-----------------|-----------------|
| | <u>הנוכחים:</u> |
| אלמליח אברהם | (1 |
| גורי ישראל | (2 |
| דינבורג בן-ציון | (3 |
| הכרמלי אליהו | (4 |
| כהן רחל | (5 |
| נצר דבורה | (6 |
| פרסיץ שושנה | (7 |
| פנקס דוד צבי | (8 |
| ציזלינג אהרון | (9 |
| סמילנסקי יזהר | (10 |
| רזיאל-נאור אסתר | (11 |

ד"ר בן-יהודה

- | | |
|-------------------|----------------|
| | <u>נעדרים:</u> |
| אילנית פייגה | (1 |
| אסף עמי | (2 |
| גרינברג אורי צבי | (3 |
| לוונשטיין משה דוד | (4 |

חיו"ר ש. פרסיץ: לפני שנמשיך בויכוח אמסור אינפורמציה

על כמה עניינים:-

(1) כידוע, בקשו המורים להשמיע את חוות דעתם בישיבת הועדה. אני עמדתי להזמיןם לישיבת הועדה שהתקיימה לפני שבוע, אך הם בקשו לדחות את ההזמנה לשבוע זה. עכשיו קבלתי הודעה בה מודיע מרכז המורים, כי בגלל מחלתו של מר לוין לא יוכלו להשתתף היום בישיבה. נצטרך להזמיןם בשבוע הבא.

(2) במקרה שמעתי אתמול, כי ועדת הכספים מינתה ועדת-משנה להגשת חקציב בעניני חנוך, בריאות וסעד. נחברר, כי מחלקת החנוך לא ידעה בכלל כי היה עליה להגיש לפני ימים מספר את החקציב שלה, ולכן לא הגישתה. האוצר מגיש את החקציב ואני

עו/מב

ועדה לחנוך וחרבות
ישיבה ה'

חוששת מאד שכל דיונינו על חוקת חובת-חנוך יהיו ברכה לבטלה, כי בינתיים יצחליטו מה שיחליטו. הייתי רוצה שבענין זה נקבל החלטה שנעביר אותה לוועדת-הכספים. אנחנו נבקש מאת ד"ר בן-יהודה שיזדרז במחלקת-החנוך להכין את החקציב, אך יחד עם זאת, נבקש מאת ועדת-הכספים לא לקבוע את החקציב לפי הצעות האוצר בלבד, כי אם לשמוע גם את באי-כוח המשרד והמחלקה.

א. ציזלינג: לדעתי, אי-אפשר להגיש לכנסת הצעת חקציב בעניני חנוך בטרם שהועדה החווה את דעתה עליו.

ד"ר בן-יהודה יהודה: רק לפני חמש דקות נודע לי, שהיום התכנס ועדת משנה, אשר תדון בענין חקציב החנוך, ושיש צורך להכין הצעה לחקציב מטעם המחלקה. אני מסופק מאד אם נוכל במשך הזמן הקצר העומד לרשותנו להכין הצעה לחקציב, ואני רוצה להפנות את חשומת לבכם על האסון שיכול לקרות, אם החקציב יהיה מבוסס על המספרים של השנה שעברה, לא נוכל לתת חנוך אפילו למחצית הילדים הלומדים כיום בבתי-הספר.

ב. צ. דינבורג: אני מציע שהועדה תחליט לבקש מאת השר להגיש חכניות עם הצעות לחקציב גם בשטח החנוך וגם בשטח החרבות.

ד. צ. פנקס: ועדות המשנה של ועדת-הכספים תדונה היום בהצעות המשרדים השונים, לפני שידונו בוועדת-הכספים בהצעה שר-האוצר לגבי כל המשרדים גם יחד, כדי שחלק מהחברים ילמד קודם את פרטי כל עניני המשרדים. לי נדמה שנוסף לטיפול החקציב

בוועדה-הכספים יש להביא גם את הצעת התקציב בפני ועדה זו.

לפני חום חודש מאי יביא שר-האוצר את

התקציב הכולל לכנסת. ז.א., שעלינו להיות מוכנים לכך בשבוע הבא.

י. גורי: אני חושב שהשאלה איננה רק שאלה של הועדה שלנו.

זוהי שאלה כללית של פרוצידורה פרלמנטרית,

כיצד מביאים תקציב בפני הכנסת.

(עוברים לדיון על הרצאת ד"ר בן-יהודה)

א. רוזאל-נאור: אני רוצה לנגוע בהערה קצרה בנוגע לויכוח

הנוכחי. כשדובר בשעתו על סמכויות הועדות

השונות ואנחנו הצענו שלועדה תהיה סמכות מלאה של עיבוד התקציב וכו'.

אז מצאו, משום מה, לנכון להרתע מפני הדרישה הזאת ולחשוב אותה

לבלתי צודקת. כיום אנו רואים את החוצאות.

לעצם העניין. אני רוצה להתעכב על אן נקודות

אחדות בהרצאתו של ד"ר בן-יהודה. הוזכר בהרצאה על בי"ס אחיד.

כפי שאנו רואים, בי"ס העברי בארץ קבל החפתחות די מוזרה. תחילתו

היתה בי"ס אחד לכל ילדי ישראל בארץ-ישראל. במרוצת הזמן החפתחו

ענפים וגוונים שונים. מפני שלא היתה מדינה וממשלה עברית, על-כן

כל אשפתאם הגוונים או הזרמים, החפתחו, השקיעו מאמצים וסביאו גם

חוצאות. על רבות מהן יש לברך, על אחדות אולי אין לברך. הצורה

הזאת היתה צורה מעבר משום שלא היה שלטון עברי בא"י. המפלגות

אשר אצלה דגלו ברעיון תורת ישראל יצרו את בי"ס ברוח זו, וממילא

היו כפופים למפלגה אשר טיפלה בכך. לו מלכתחילה היינו ככל העמים

והיתה כאן ממשלה עברית, אני משער שהחפתחות החנוכית בא"י היתה

דוקא כזאת כפי שהיא איננה כיום. אני מבינה את הזרמים כצורת מעבר
עד אשר נזכה ונגיע למדינה. אבל מחעוררת השאלה: האם צורת המעבר
מוכרחה להשאר צורה של קבע לדורי-דורות? כפי שאני מבינה את ביה"ס
ואת מטרתו, אפשר להבין בו זרמים אידיאולוגיים, זרמים חנוכיים,
אבל בשום פנים ואופן אין להבין בו זרמים מפלגתיים.

אם נסקור את התפחות המחשבה, נוכל
לקבוע שישנם באופן כללי שני סוגי מחשבות. ישנה השקפת עולם העומדת
על מסורת ודת, וישנה השקפת עולם חילונית. אלה הם שני הלכי המחשבה
העיקריים אצל כל בני-האדם ובהתאם לכך צריך להיות ביה"ס. ביה"ס
צריך להיות אחיד, היינו, של המדינה. ביה"ס צריך להיות אחיד במובן
זה, שהדאגה לכל הנעשה בו צריך לעמוד מעל לכל עניני המפלגות
והממשלות. את החקציב שלו צריכה לתת הממשלה בשתוף עם הרשויות
המקומיות, אבל בשום פנים ואופן לא המפלגות.

עכשיו מלים אחדות בנוגע לחקציב.

מדברים על חקציב ודררשים צנע. אנחנו רואים שקיום הזרמים מצריך
חקציבים כפולים ומשולשים. אותו דבר גם בעניני הסמינריונים.
בחקציב ראיתי שישנם סמינריונים כלליים, של המזרחי, ברור שיהיו גם
סמינריונים מיוחדים למורים ומורות של אגודת ישראל, וישנם גם
סמינריונים מיוחדים לזרמים השונים בהתישבות העובדת.

דובר על אודות השאלה הערבית. השמיעו כאן

דעה שיש צורך לבקר את ספרי הלימוד בבת-הספר הערביים, וזה עורר
כאן סערה. לדעתי, יש צורך לבקר את ספרי-הלימוד לא רק של הערבים,
אלא גם של היהודים. אני חושבת שלימוד ההיסטוריה וידיעת-הארץ אינו
עומד על הגובה הדרוש, ומוכרחה להעשות בקורת מהירה ויעילה לתיקון
המצב.

לאחרונה אני רוצה לנגוע בעניין ההרשמה לבתי-

הספר. כפי ששמענו יש הכרח וצורך שכל אב, בבואו לרשום את בנו לביה"ס, יציין את הזרם הרצוי לו לחנוך בנו. לדעתי זה היה קיים גם עד עכשיו, כי כל אב רשם את בנו לביה"ס הרצוי לו. עלינו להמשיך בדרך זו, שלכל אב תהיה אפשרות לרשום את בנו לביה"ס הרצוי לו, מבלי להכריחו להגדיר את עצמו לאיזה זרם שהוא.

א. ציזלינג: אני מוכרח לומר שהייתי מודאג מאד לאופן

הסברה הדברים בנוגע לביה"ס הערבי. המציאות בארץ היא עכשיו כזאת, שהשאלה הערבית היא שאלה יהודית יותר מאשר שאלה ערבית, מאחר שאחוז הערבים בארץ הוא כל-כך מועט והפרובלימה מבחינת הצלחה צעדינו חדלה להיות גורם מכריע ובעל-סדרך. זוהי שאלה אשר השמש נקודת אחיזה לפגיעה ביהודים אשר יהיו עוד הרבה שנים בארצות-הגולה. הנחתי ביחס לערבים היא פשוטה. הערבי אשר רוצה לשלוח את בנו לביה"ס יהודי, נקבלו בסבר פנים יפות.

זכות ראשונית לעם, לו גם יהיה באחוז קטן

של האוכלוסיה, לנהל כרצונו את חנוכו ותרבותו. בעניין זה כל מה שבקשנו לעצמנו בכנסת ישראל, אנו צריכים לחת לערבים בכנסת ישמעאל. איני רואה שום זכות לנו לא לחת להם את מלוא חופש חיייהם - חופש פירוש גם בקורה עצמית. - איני אומר שהערבים פטורים מאותו פיקוח אשר יהיה גם על היהודים. אני מאמין שצרכינו הלאומי הוא למנוע סכנה ערבים מבחוץ, ע"י כך שנביא את הערבים בפנים למדה כזו של שוויון שהם יעוררו חסיסות מסביב. אני מאמין שאפשר להביא לידי כך, שאותם החושבים אשר חיים בא"י יגיעו לנאמנות אמת מתוך אינטרסים שלהם ומתוך ההרגשה העצמית שלהם.

לענין הזרמים. גם פה הפורמליות אוכלת את התוכן.
 אני מסכים שלא יהיו זרמים, כאשר לא תהיינה מעמדות, כשרוח אלוהים
 אחת חשרור בכל לבב האנשים. אי-אפשר להטיף לחנוך אחיד בשעה שאין
 שוויון אדם, בשעה שיש מנצל ומנוצל, בשעה שיש מעמדות. אי-אפשר
 לחנך בשוויון אשר אינו קיים. לדעתי, מורה אשר אינו רוצה בחיים של
 קומונה פסול לזרואה בבי"ס קיבוצי. הפעולה הקונסטרוקטיבית המאפשרת
 לעצמא להורים לחנך את ילדיהם בזרם הרצוי להם היא זאת שעוררה את
 האמונה בקרב האנשים להוקיר ערכים מבלי להחריף את המלחמה ההדדית
 יותר מדי. אני גורם זרמים של זורים ולא של מפלגות. מפלגות יכולות
 לפעול בקרב ההורים. לדעתי, המפלגות הן חיוביות, כי הן שחנכו לקראת
 עצמאות. איני מתכוון לכך, שיעשו רוויזיה בבתי-הספר ויעבדו ילדים
 מבי"ס אחד לשני. אני מתכוון שיערכו משאל רק בקרב הילדים הנכנסים
 מחדש לבי"ס ונקרב הילדים מכתות א' ו-ב'. על יסוד המשאל של
 ההורים יוכלו לסדר את הכתות לפי הזרמים.

אני מציע: (א) לאפשר עכשיו באופן מוחלט לכל

ההורים בכל הכתות להגיד איפה הם רוצים שבניהם ילמדו; (ב) לבנות
 את כל מערכת החנוך על ארגון ההורים.

אני מציע למר פנקס לא לתח לנו עצות לזרם

חילוני. לנו יהיו בי"ס דתיים, מפני שאני יודע כי ישנם סוציאליסטים
 דתיים, ואיני מאמין שסוציאליסטים דתיים ישלחו את בניהם לבהי"ס
 דתיים, לא של עובדים. לא מאנטי-דחיות יונק בי"ס העובדים; הוא יונק
 מסוציאליזם, מאמונה בשוויון האדם, מאמונת בביטול המעמדות, מאמונה
 באי-הלוח. אני יכול להרשות לעצמי לחנך את ילדי ולהשפיע עליהם בכיוון
 זה שדור העתיד יגשים את שאיפותי.

היו"ר ש. פרסיץ:

שאלת המעמדות קיימת בכל העולם כולו. אני

חפצה לשאול את מר ציזלינג: האם ישנו עוד

מקרה בעולם ^{לפני} לבחי ספר מעמדיים? האם חינוך הילדים על יסודות

מעמדיים לא ירחיק את ביטול המעמדות?

אחה מכיר ומודה שזעזוע בהעברת ילדים מבי"ס

אחד לשני הוא שלילי, ואתה בעצמך לא היית בוחר בו. למה אתה מחייב

עכשיו העברת ילדים מבי"ס לבי"ס?

האם מר ציזלינג חושב באמת ובתמים שאפשר

לקבל הגדרה עצמית חנוכית וסוציאליסטית מאוחו ערב רב העולה עתה

ארצה?

א. ציזלינג:

עד היום הזה ישנם בכל העולם שני מיני בתי-

ספר, שניהם מעמדיים: אחד על יסוד בטול.

המעמדות ואחד על יסוד קיומם. בי"ס הסובייטי הוא בי"ס הבנוי על

יסוד של ביטול המעמדות, הוא מכוון לחינוך מסויים.

הייתי נגד זעזוע בהעברת ילדים מבי"ס לבי"ס,

אך אני בעד מחן זכות חפשית להורים לחנך את ילדיהם כרצונם.

שאלה אותי גב' פרסיץ אם אני מאמין בהגדרה

עצמית של הורים בקרב העולים, אני אומר כן ולא. אנשים בעלי הכרה

יעשו זאת מתוך הכרה, אנשים חסרי הכרה יעשו זאת בלי הכרה ויהיה גם

לחץ. איני אומר שכולם הם בעלי הכרה ואעפ"כ זכות ההגדרה העצמית היא

היסוד החיובי המכריע ביוזר אשר יכול להיות לאדם בקביעת דמות דור העתיד.

ד.צ. פנקס:

מבקש להעמיד את בעיה הגדנ"ע בסדר היום של

הישיבה.

רחל כגן: מר ציזלינג אמר שאם לא תהיינה מעמדות, ממילא

גם לא יהיו זרמים. לדעתי יכולים להיות זרמים

בחינוך גם בשעה שלא תהיינה מעמדות, כי יכולות להיות שיטות חינוך שונות.

אני מתנגדת לריבוי הזרמים בסמינרים יותר מאשר

בבתי הספר העממיים. בסמינרים יכולים התלמידים ללמוד את כל הדרוש להם בחוץ כחלי הסמינר, כי את האידיאולוגיה שלהם הם רוכשים מחוץ לבחלי הסמינר.

אני רוצה לשאול לאיזה זרם ישתייכו בתי הספר של

אליאנס.

לי נדמה כי נכון עשו בזה שבטלו את אועד המנהל,

כי אין בו יותר צורך. אני רואה צורך הכרחי שבמערכת החינוך יהיה מוסד שחיה בו נציגות גם של הרשויות המקומיות.

לי נדמה שאם צמחו לנו זרמים בשטח החינוך, אשם

בכך ביה"ס הכללי אשר לא ידע לפתח את חכנית לימודיו בצורה אשר חתאים להתפתחות החיים בארץ.

הייתי רוצה להציע ששעורי עברית להורים יינחנו

בבתי הספר של הילדים. הייתי ממליצה מאוד שבזמן בנין ביה"ס יקדישו כמה חדרים להורים. חררי ההורים צריכים להיות מרכז ההורים בשכונה, ודרך המרכז הזה יטפלו כל הגורמים המטפלים בהורים.

א. אלמליח: לדעמי כל הויכוח על הזרמים הוא ויכוח פרק.

קיימים זרמים ועלינו להשלים עם קיומם. עלינו

רק להצטער על כך שהזרמים הולכים ומחריבים.

ישנם בתי ספר בלתי זרמיים ואליהם משתייך אליאנס.

בי"ס אליאנס רוצה שהפיקוח עליו ימסר בידי מחלקת החינוך אשר השלח

את המפקחים לפי רצונה. ההורים של תלמידי בי"ס אליאנס רוצים רק

שבניהם ילמדו, ובענין הזרמים הם סומכים על מחלקת החינוך של מדינת-
 ישראל.

דברו כאן בענין ההרשמה שמכריכים להודיע לאיזה זרם
 משתייכים. לצערי הרב מכריכים גם להודיע לאיזה עדה משתייכים, ולזאת
 אני מתנגד.

אני מחייב את הפיקוח על ספרי הלימוד בבתי הספר
 הערביים. עלינו לקבוע את עמדתנו במקרה שגם הערבים ידרשו זרמים בחינוך
 שלהם.

ד"ר בן-יהודה: אפשאלאחלקאאחאאחאאחאאחאא

את הויכוחים שהחנהלו כאן אפשר לחלק לשלושה שלבים.
 חלק מהויכוחים נגע בעצם ההרצאה ובעצם המטרה שלשמה נקראה ההרצאה,
 חלק מהויכוחים חרג ונתלה בהצאה, אבל בדברים שאליהם לא התכוונתי וחלק
 שלישי חרג לגמרי מהמסגרת ונגע בשאלות חינוך אחרות לגמרי. אתעכב בעיקר
 על החלק הראשון, אם כי איני פטור מלנגוע גם בחלק השני של הדברים.

החברים נהגו בי מידה שאיני ראוי לה, נגעו ביופוח

בשאלות של תוכן החינוך, בזמן שאני בראשית דברי הסתייגתי ואמרתי
 שאני מצטער על כך שהוטל עלי הגורל לפתוח בפני ועדת הכנסת בהרצאה
 על שאלות אשר אינן העיקריות. הייתי שמח יותר אילו יכולתי לפתוח
 בהרצאה על חכנו של החינוך, חכניה ביה"ס ורוחו. אבל, נחבקשתי לדבר
 רק על הקווים הכלליים הדרושים כדי להציע הצעה סעיף בחוקת החינוך.
 אם כבר נגעו בכמה נקודות, אשיב על אחדות מהן, מחוץ רצון להתקרב בעיקר
 אל הצד המעשי.

נגעו בשאלת הערבים. מר גורי החאונן מדוע קצרחי במקום שהייתי צריך להאריך. אני מחפלא על הסגנון הזה. לא קצרחי, אלא בכלל לא נגעתי בשאלה זו. אע"פ שיש לי הרבה מאוד להגיד בעניין זה, אגיד רק דברים אחדים: בקבלת מורים ערביים היינו זהירים מאוד. כל מורה שאנו מקבלים אינו נכנס להפקידו בטרם שעבר ביקורת ושיש לנו אישור מטעם מוסדות הבטחון. היו מקרים שמורים פוטרו, כיון שבתחילה נכנסו מורים בלי כל בדיקה.

ביחס לעבבית בבתי הספר של הערבים, בעניין זה נכנס מנהג יותר מאשר הלכה. בחחילה חשבנו לתומנו שאין לנו זכות להכריח אותם ללמוד עברית ושהאוטונומיה שלהם צריכה להיות שלמה, אבל הם דרשו את לימוד השפה העברית, ועלי להגיד בצער רב שלא ספקנו את התביעה. אין לנו מורים יהודים אשר ירצו ללכת ללמוד בבתי ספר ערביים. בכל בתי הספר הערביים, שמספרם מגיע כיום לששים, יש לנו רק שני מורים לעברית, אחד ביפו ואחד בחיפה. המורים הערביים לומדים כולם עברית. שאלה זאה היא רצינית מאוד ונצטרך כנראה לפנות בפניה חלוצית למחנדים אשר ימצאו בזה רעיון חלוצי. פנינו לצבא שישחרר אנשים שקראנו בשמותיהם, אך לא נענינו.

בנוגע לביקורת ספרי הלימוד, ישנה ועדה מיוחדת המבקרת את ספרים הלימוד. יש לציין כי חברי ועדה הביקורת דעתם יותר אופטימית משלכם. אותם הספרים הנוראים שאתם מספרים עליהם, לא נמצאו בבתי הספר; או שהשמידו אותם, או שאולי היו בודדים גם קודם.

עברתי בבתי-ספר ערביים. הרוח השוררת עכשיו בבתי-ספר אלה, לפי הרגשותינו, היא לפעמים חנופה גדולה יותר מדי, בלתי נעימה. מכינים לנו שירים עבריים ומכינים לנו ברכות בלתי נעימות לנו, בשעה שאנו באים לבקר אותם.

שאלו מי בכלל דרש זאת. זה היה אחד ההישגים שלנו היפים ביותר; נחנו חינוך לכל דורש. אין עכשיו ילד ערבי הרוצה ללמוד בבי"ס ואין לו מקום. מיד עם הכבוש נוצרה ועדה משותפת שבה השתתפו שני באי-כוח משרד המיעוטים, שני באי-כוח מחלקת החינוך ואנכי. הועדה הזאת ירבה באופן קבוע ונהלה את כל העבודה בבתי-הספר הערביים. עכשיו הופסקה עבודתה בגלל הפסקת קיומו של משרד המיעוטים, אבל אנחנו מתכננים חכניה להקמת ועדה אחרת.

כל בתי הספר הערביים מחנהלים ע"י מנהלים ערבים. ביהם לפיקוח הראשי, אנו ממנים עכשיו גם מפקח ערבי, אבל יש לציין כי קשה למצוא אדם מתאים למשרה זו.

בענין המועדונים; אני צריך להגיד שאני ואברי מעריכים את שאלת העבודה החינוכית עם ילדים אחרי שעות הלימודים, כאחד הדברים החשובים ביותר בענין החינוך בארץ. אני חושב כי במשך הזמן נצטרך לתת אפשרות לכל בני הנעורים למצוא מקום במסגרת החינוך בכל שעות הפנאי שלהם, הן בתנועות נוער, הן במועדונים והן בכל פעולה אחרת.

היתה הצעה להנמכת חכנית הלימודים בהתאם לעולי ארצות המזרח. אסור לנו לעשות מעשה זה, כי זו היא חזרה לשיטת המנדט, אשר רצתה להנמיך את קומה בתי הספר היהודיים, מפני שלא היה בכוחה להעלות את רמתם של בתי הספר הערביים. זו היא פרובלימה רצינית ונצטרך למצוא אפשרות לתת לילדים המפוקרים מסיבות היסטוריות, דרך למצוא את אפשרותם בבתי-הספר. אבל, התכנית של בתי הספר בכללם צריכה להיות מחאימה לישראל סבא.

בענין השעה הששית בבתי-הספר, הפרובלימה היא רצינית. יש גורמים שזו היא שאלה פדגוגית ויש גורמים שזו היא מחלת השעה האחרונה בבתי הספר, שאם לא תהיה שעת ששית, תהיה שעת חמישית. ברור כי קשה ללמד שש שעות רצופות. אם הכנסת חרצה לחזור לשיטת הלימודים בשני המשכים, אהיה הראשון לתמוך בכך. כי עי"כ נפתור שאלות רבות ונרויח עשרות אחוזים בהישגים שלנו. בענין זה נתקל בהתנגדות מצד המורים, אבל זאת תהיה התנגדות פרופסיונלית ולא פדגוגית.

עכשיו אעבור לחכנן העיקרי להצעת החוק. אני חוזר ומגן על הצעתי שחובת החינוך הסתיים, לפי שעה, בגיל 15 ולא בגיל 16, אע"פ שאני יודע כי זרמי הפועלים, שניהם עומדים על חובת חינוך עד גיל 16.

אני בעד חובת חינוך עד גיל 18, ואני בטוח כי לא יארכו הימים ואנחנו נשיג זאת. אבל, זו היא שאלה מסובכת וזה יהיה אחד השלבים המאוחרים שלנו. אני מציע להנהיג חובת חינוך עד גיל 16, כי זו הכנית ההשכלה המנימלית שאנו מציעים לציבור. אנו גורסים שחי שנות גן וחשע שנים של לימוד יסודי.

מנסרת בארץ ישראל הצעה בענין הנמכת החינוך התיכוני עד גיל 16-15. ישנה הצעה שבי"הם התיכון יסדר שני סוגי השכלה. השכלה עד גיל 16, והשכלה עד גיל 18 לחינוך מכהיגים לעם. מקור הצעה יצאה מהממשלה הזמנית הראשונה, ונמצאו תומכים בה. היחה לכך התנגדות חריפה מצד בתי הספר התיכוניים. אין בשום אומה דבר כזה ולנו היהודים, אשר יש לנו כל אותן החובות שיש לעם אחר, לא יעלה על הדעת לחשוב שבמשך שנתיים, או שנה אחת נוספת על החינוך היסודי, נוכל לומר כי הוצאנו אנשים הקרובים למקורות ותרבות ישראל. אנו רואים סכנה בתורדת חובת החינוך עד גיל 16 ולקרוא לכך

העודה בגרות נמוכה. עלינו ללכת בשלבים. חינוך יסודי זהו המינימום שכל ילד בישראל צריך לקבל. אנו נמשיך להלחם על שפור ביה"ס התיכון. יבואו ימים, אני מקוה כי לא ירחקו, ואנו נמציא לכל אדם בישראל אפשרות לגשת לחינוך תיכון על גיל 18. אני מציע להגיש לכנסת הצעה לחוקת חובת חינוך לשני הגילים הפדגוגיים; גן הילדים והחינוך היסודי.

ביחס לגני הילדים, הצעתי היא להתחיל בהגשמת חובת חינוך בשנת חשי"א אח גיל 4 ובשנת חשי"ב אח גיל 5. צריך להיות ברור שבחקציבנו לשנת חשי"י, גם אם לא יהיה בו חובת למוד בגן-ילדים, צריך יהיה להגדיל לפחות פי ארבע את סעיף החמיכות בגני הילדים. בסכומים אלה נצטרך לפתוח על אחריותנו גני ילדים בכל מקומות הישוב של העולים החדשים ובכל הפרוורים ושכונות העטי בערים. בקו זה הלכנו גם השנה; הקצבנו סכום של 80 אלף לירות לגני ילדים, מזה הוצאנו 60-65% לגנים בין העולים ושכונות העוני. אני חושב כי בשנה הבאה נצטרך להוציא לפחות 800 אלף לירות, מזה נצטרך להוציא חלק גדול עבור עולים ובני שכונות העוני.

אם נחשב שבאופן ממוצע נמצאים 25 ילדים בכחה בגן, יהיה לנו צורך אלמעלה ממיליון לירות, רק להחזקת גני הילדים בשנת חשי"י לחצי הגיל של גן הילדים. סכום כזה אין לנו לא בחקציב שלנו ולא בחקציב של העיריוח, מלבד 80 אלף הלירות שהיו לנו השנה. ~~ממקורות אחרים~~ לאלף גנים אלה יהיה לנו צורך ב-1000 גננות, לנו אין אפילו 500 גננות. אני מציע לדרוש חמיכה בסכום של 300 אלף לירות לגני הילדים, אך איני מוכן להציע שלב של הגשמת חוקת חובה חינוך לגני הילדים.

אני רוצה לנגוע בשאלת הבעלות. בהרצאתי הצעתי

שבעלות החינוך תהיה בידי המדינה. היום, כשלושה שבועות לאחר ההרצאה אני חזק בדעתי עוד יותר. אין לי התנגדות שתהיה ועדת חינוך בשיתופה של הרשות המקומית, אבל צריך שנדע מי הוא בעל החינוך.

ביחס לבחי ספר בלתי זרמיים. בי"ס אליאנס בקש שלא נשייך אותם לשום זרם ועל כן הם יהיו בלתי זרמיים. את זאת נעשה עי"כ שנמנה מפקחים מתוך הזרמים הקיימים, אבל הם לא יהיו כפופים לוועד המפקח שלהם. חכנית הלימוד שלהם תהיה אחת מארבע החכניות. עלי למסור לכם כי המפקחים הראשיים, ארבעתם הם נגד מציאות בתי ספר בלתי זרמיים, כי הם רואים בכך סכנה לקיום הזרמים. דעתי ושם דעתו של השר היא שאם ישנם הורים הרוצים בחינוך בלתי זרמי, עלינו לא להתנגד לכך.

מר שזר בקשני להודיעכם כי הצעת החוק מוכנה.

נדמה לי שהוא יביאה לפני הממשלה בישיבתה היום.

בנוגע לוועדת ההנהלה עלי להודיעכם כי יש

בירינו הודעה מפורשת של הועד הלאומי להרכיב מחדש ועד מנהל אחר, כי יש צורך לשנות את הרבבו של ועד המנהל הראשון. סמכותו של ועד המנהל היא הרבה יותר גדולה מאשר לרון על מינוי מנהל מחלקת החינוך. הוא צריך להביע את דעתו על חכנית הלימודים בכל הזרמים, על שעות הלימודים, על ימי החופש וכו'.

לבסוף אני רוצה לענות למר אלמלח כי איני

יודע על הרשמה ערתית.

אני מבקש לקבל החלטה לפנות לשר ולנשיאות
ולבקש שחוק החינוך יעמוד לדיון בכנסת

א. ציזלינג:

בשבוע הבא.

כן, אני חוזר על בקשתי להמציא לנו חומר

וסטטיסטיקה יותר מפורטת על החומר שאנו דעים בו.
